

1. Безпалова О. І. Організація діяльності підрозділів ювенальної превенції : навч. посібник. Харків : ХНУВС, 2022. 45 с.
2. Європейська конвенція про здійснення прав дітей від 25.01.1996. Ратифікована із заявою Законом України від 03 серпня 2006 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_135#Text.
3. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.
4. Шевяков М. О. Профілактика національною поліцією правопорушень. *Правовий часопис Донбасу*. 2022. № 4(81). Ч. 1. С. 162–166.

Максим ШЕВЯКОВ

старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Дмитро КОМАР

курсант факультету підготовки
фахівців для підрозділів кримінальної
поліції Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Окреслена проблема не втрачає своєї актуальності через те, що велика кількість жителів України стикнулася з нею в умовах війни. Починаючи ще з 2014 р., багато людей були змушені покинути рідні домівки та шукати більш спокійну і безпечну територію. Таких осіб відповідно до законодавства визначають як тимчасово переміщених. Вони отримують допомогу від держави та міжнародних організацій. З 24 лютого 2022 р. триває повномасштабна війна, і через активні бойові дії з боку російських військових страждає населення всієї України.

Військовий конфлікт створює загрозу безпеці дітей, які можуть стати жертвами насильства, залишитися без сім'ї та дорослої підтримки. Захист їхньої безпеки та запобігання травмам і травматичним подіям стає надзвичайно важливим завданням. Діти, які знаходяться в зоні активних бойових дій, дуже часто піддаються ризику отримання фізичних травм. Вони можуть потребувати доступу до медичної допомоги та реабілітації. Уряд повинен забезпечити доступ до медичних служб та їх ефективне функціонування в умовах воєнного конфлікту.

З давніх часів питання інтересів та потреб дітей, їх виховання тощо залишалися поза увагою дослідників та суспільства в цілому. Характерними були ситуації, за яких на дитину не звертали увагу, її думка була неважливою, а дорослі завжди мали певну владу над дітьми, нав'язували їм свої цінності та думки [1, с. 82], а останнім нічого не залишалось, як сприймати все це як належне.

На сьогодні дитина має особливий статус та є особливою категорією громадян, права якої захищаються на рівні держави та її органів. При цьому в світі розроблено та діє великий кластер міжнародних і національних законодавчих актів, спрямованих на захист розвитку дитини в безпечних і сприятливих умовах, у середовищі сім'ї або опікунів для підготовки її до життя у вільному суспільстві.

У Законі України «Про охорону дитинства» [2] зазначено, що дитина має бути забезпечена умовами для фізичного, інтелектуального, морального, культурного, духовного і соціального розвитку. Законодавство про охорону дитинства ґрунтується на Конституції України, Конвенції ООН про права дитини, міжнародних договорах, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і складається з цього закону, а також інших нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у визначеній сфері [3, с. 192].

Кожна дитина має право на життя, починаючи з моменту визнання її народженою, відповідно до критеріїв, установлених Всесвітньою організацією охорони здоров'я. Держава визнає це право та забезпечує дитині доступ до охорони здоров'я, надаючи безоплатну якісну медичну допомогу у державних та комунальних закладах охорони здоров'я. Додатково держава сприяє створенню безпечних умов для життя та здорового розвитку дітей, забезпечує раціональне харчування та сприяє формуванню в них навичок здорового способу життя. Але в умовах війни ці права є обмеженими, оскільки через постійні обстріли, повітряну тривогу тощо діти втрачають право на безпечне життя. У найбільшій небезпеці знаходяться діти, які проживають у районах активних бойових дій.

Саме тому держава повинна надавати захист і забезпечувати безпеку дітей, наприклад, шляхом організації безпечних місць для проживання, організації евакуації та надання допомоги. Державні органи та місцева влада, а також працівники поліції мають забезпечити населення усім необхідним, насамперед місцями для укриття у належному стані, а ще подбати про обізнаність людей, як діяти під час тривоги, як зберегти своє життя тощо. Зокрема, працівники поліції можуть інформувати населення, проводити тренінги для дітей тощо.

Також важливого значення набирає постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Координаційного штабу з питань захисту прав дитини в умовах воєнного стану» від 17 березня 2022 р. № 302. Координаційний штаб є тимчасовим консультативно-дорадчим органом

Кабінету Міністрів України. Він утворений із метою сприяння координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування з питань захисту прав дитини в умовах воєнного стану [1, с. 80]. Утворення Координаційного штабу з питань захисту прав дитини в умовах воєнного стану є кроком у правильному напрямі для забезпечення безпеки та добробуту дітей під час воєнного конфлікту. Ця постанова свідчить про важливість відданості української влади захисту прав дітей у надзвичайних обставинах і намагання координувати роботу органів влади різних рівнів та громадських організацій для досягнення цієї мети. Тому перспективним є подальше науково-практичне вирішення проблем запровадження державної підтримки з метою визначення необхідної міри втручання держави у регулювання сімейних відносин [4].

Як висновок доречно зазначити, що українське законодавство піклується про своїх громадян, особливу увагу приділяючи дітям, та приймає низку нормативно-правових актів, що захищають права і свободи дітей. Водночас сучасне законодавство містить низку прогалин, що потребують негайного внесення змін з огляду на вимоги міжнародного законодавства. Також нашій державі потрібно більш ретельно дотримуватися рекомендації Конвенції ООН, Міжнародного протоколу щодо документації і розслідування ситуацій із порушенням прав дітей на території України під час військової агресії. Держава має виконати усі можливі дії, аби притягнути до відповідальності осіб, які порушили права жінок та дітей.

1. Біда О. А., Блага А. Б., Мартиненко О. А. та ін. Дитинство під прицілом: права дитини в умовах збройного конфлікту на сході України : наук. видання / за заг. ред. А. П. Буценка. Київ : КИТ, 2016. 82 с.

2. Про охорону дитинства : Закон України від 26 квітня 2001 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#top>.

3. Швець Д. В. Підвищення якості підготовки працівників підрозділів ювенальної превенції як необхідна передумова захисту прав і свобод дітей // Сучасна європейська поліцейстика та можливості її використання в діяльності Національної поліції України. Харків, 2019. С. 29–31.

4. Лабенська Л. Л., Савич В. О. Права дитини: сучасний стан забезпечення та реалізації в Україні. *Право і суспільство*. 2018. № 1. С. 118–122. URL : http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/1_2018/part_1/23.pdf.